

Reeks: Zuivelmarkt in beweging

“Dialog tussen boer en melkverwerker is cruciaal”

Om aan de melkveehouders een goed beeld te geven van het huidige zuivellandschap zullen we in deze reeks elke week met een van de belangrijkste Belgische melkverwerkers praten en polsen naar de grootste uitdagingen voor de sector. We gaan van start met een overzicht van de algemene situatie in de zuivelmarkt en laten Renaat Debergh, afgevaardigd bestuurder van BCZ, zijn inzichten delen.

Roel Vaes, adviseur Rundvee, Studiedienst Boerenbond & Nele Kempeneers

De impact van de coronacrisis woog het voorbije jaar zwaar op de rentabiliteit van de melkveehouders. Bovendien waren er grote verschillen tussen kopers die ertoe geleid hebben dat heel wat melkveehouders het extra moeilijk hadden. Gelukkig zijn er momenteel positieve signalen op de zuivelmarkt. Sinds het wegvallen van de melkquota in 2015 is de melkproductie in België sterk gegroeid. De Belgische zuivelindustrie is erin geslaagd om de extra melkaanvoer te verwerken en te vermarkten. Dit toont de dynamiek van zowel melkveehouders als verwerkers. Toch hebben verschillende kopers een eigen visie en strategie in functie van hun productgamma en afzetkanalen. Bovendien zit er de voorbije maanden heel wat beweging in het Belgische zuivellandschap, onder meer met de introductie van nieuwe kopers.

Zuivelmarkt in cijfers

Belgische zuivel is in binnen- en buitenland gekend voor zijn superieure kwaliteit. Het IKM-lastenboek speelt daar een belangrijke rol in. Het jaarverslag van de Belgische Confederatie van de Zuivelindustrie

(BCZ) geeft heel wat interessante cijfers mee. In 2019 werd 4,6 miljard liter melk verwerkt door de Belgische zuivelbedrijven. De verwerkte melk komt zowel van de Belgische melkveehouders die meer melk leveren als van meer melk die voor verwerking wordt ingevoerd. Dat alles heeft ook een positieve invloed op het aantal jobs dat de Belgische zuivelindustrie creëert. En toch betekent meer melk niet meer koeien. Veertig jaar geleden telde ons land bijna de helft meer koeien, maar werd er 35% minder gemolken. Een straffe prestatie. En die wordt door steeds minder landbouwers geleverd, want het aantal melkveehouders daalde de ▶

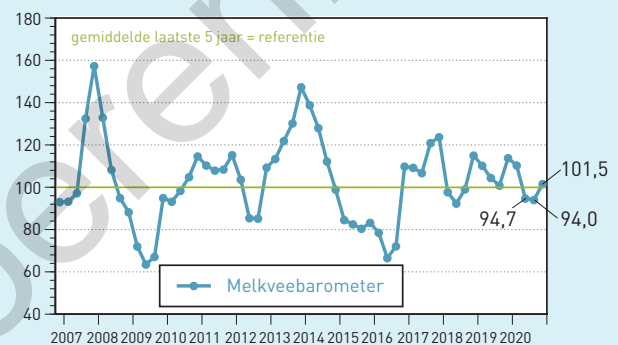

Renaat Debergh:

“De melkveehouder moet weten waar zijn afnemer op inzet.”

010159

Barometer 4de kwartaal

Het voorbije jaar was een moeilijk jaar

De melkveebarometer, gebaseerd op de bedrijfseconomische boekhoudingen van Boerenbond, geeft aan dat de rentabiliteit op een gemiddeld melkveebedrijf in het vierde kwartaal van 2020 terug licht gestegen was tot 101% van de gemiddelde rentabiliteit van de laatste 5 jaar (referentieperiode). Na de sterke daling in melkprijs en rentabiliteit bij het uitbreken van de coronacrisis, één jaar geleden, trokken de zuivelmarkten eind 2020 voorzichtig terug aan. De reëel uitbetaalde BCZ-melkprijs voor 2020 bedroeg 32,3 euro/100 liter. De eerste maanden van 2021 trekt deze verder aan.

Daartegenover staan sinds eind 2020 wel sterk gestegen voederkosten. Vooral de sojaprijzen zijn zeer sterk gestegen. Bovendien is er opnieuw zeer veel variatie in ruwvoer kwaliteit en opbrengsten. Bedrijven met slechte kwaliteit of opbrengst van ruwvoerkuilen zullen moeten bijsturen met bijproducten en krachtvoer, met hogere kosten als gevolg.

Belgische zuivel in cijfers

537.960
melkkoeien

6756
melkveebedrijven

6020
jobs in de
zuivelindustrie

4,6 miljard
liter verwerkte melk

4,8 miljard
euro omzet

afgelopen 40 jaar van 45.392 naar 6756 melkveebedrijven.

Postquotumtijdperk

Renaat Debergh is afgevaardigd bestuurder van BCZ en zag de zuivelmarkt sterk evolueren sinds de afschaffing van de quota in 2015. “Een aantal zuivelondernemingen hebben sterk geïnvesteerd in meer verwerkingscapaciteit en een upgrade van de installaties. Ik ben blij dat de zuivelindustrie de extra melk heeft kunnen verwerken.” Zijn we nu in stabielere vaarwater gekomen wat de melkprijs betreft? “Ik hoop inderdaad dat we niet terugkeren naar de zeer lage prijzen van 2009 en 2016. Maar we moeten realistisch zijn: we produceren voor de wereldmarkt, en die is per definitie volatiel.”

Export en deelstromen

Renaat merkt twee belangrijke trends op in de zuivelsector. “Ten eerste wordt export steeds belangrijker. Het is een feit dat het verbruik van melk in ons land stagneert of zelfs licht daalt. In Europa is er nog een

zeer beperkte groei. Om onze groeiende melkproductie te kunnen valoriseren, moeten we dus naar derde landen exporteren. Dat brengt heel eigen uitdagingen met zich mee op het vlak van handelsrelaties uitbouwen, nog strengere eisen inzake diergezondheid en traceerbaarheid. Maar de Vlaamse zuivelsector heeft al bewezen dat hij hierin uitblinkt.” Een tweede belangrijke observatie die Renaat doet, is het ontstaan van verschillende deelstromen waarin de melkerijen de melk valoriseren. “Weidemelk, VLOG, dierenwelzijns- of duurzaamheid labels ... Als je melkveehouders met dezelfde productiemethodes en specificaties kan groeperen en de melk een meerwaarde kan meegeven, dan kan dat zeer mooie resultaten geven. Maar ook deze concepten hebben hun limieten en een overproductie kan het evenwicht op de markt verstoren.”

Geen gebrek aan uitdagingen

Renaat Debergh noemt vijf belangrijke uitdagingen voor

de sector. “De klimaatproblematiek blijft bovenaan de agenda staan. We doen het zeer goed als je de carbon footprint per liter melk bekijkt maar als we kijken naar de totale uitstoot is er nog heel wat werk aan de winkel. Initiatieven als het Klimarekproject waarbij elk bedrijf zijn eigen klimaatimpact kan meten, moeten zo snel mogelijk gelanceerd worden in de praktijk.” Daarnaast legt Renaat ook de nadruk op duurzaamheid. “En dan heb ik het zowel over duurzame initiatieven als nevenstromen valoriseren, waterhergebruik en groene energie als over economische duurzaamheid. De melkveehouderij en verwerking staan, zoals de duurzaamheidsmonitor bewijst, al heel ver. Maar we mogen niet achteruit gaan leunen. Meer aandacht voor de economische weerbaarheid van de melkveehouder is absoluut nodig om verdere inspanningen te kunnen doen.”

Wederzijds vertrouwen

De laatste maar niet minder belangrijke uitdaging is volgens Renaat Debergh een open

dialoog tussen zuivelonderneming en de boer. “De melkveehouder moet zich de vraag stellen: waar zet mijn zuivelverwerker op in? Richt hij zich op de markt van consumentenproducten? Of is hij eerder gefocust op zuivel ingrediënten die verder verwerkt worden? Ik denk dat deze artikelenreeks een belangrijke bijdrage kan leveren in de kennis bij de melkveehouder over de verschillende zuivelverwerkende bedrijven. Dat juich ik ten zeerste toe.” ■

[De komende weken laten we in Boer&Tuinder telkens een belangrijk melkverwerkend bedrijf aan het woord.](#)
Volgende week: Milcobel.